

1801 magazine

najaar 2022

Even
voorstellen:
**Wij zijn
1801!**

SHIRLEY CLARKE:

**"Formatief evalueren
heeft een positief
effect op het leren"**

1801
JEUGD &
ONDERWIJSADVIES

De Karel Eykman
School in Amstelveen
ging aan de slag met
Impact op leren

Verkeersleerkracht
Cynthia van den Berg
heeft de leukste baan
van iedereen

1801 magazine

najaar 2022

INTERVIEW

Shirley Clarke

"Formatief evalueren heeft een positief effect op het leren, de toetsresultaten, het zelfvertrouwen van kinderen, kansengelijkheid én inclusiviteit. Redenen genoeg voor scholen en leraren om er vandaag nog mee te beginnen."

6

Wij zijn 1801!

Op 1 januari 2022 fuseerden OnderwijsAdvies en Marant tot een nieuwe organisatie: 1801 jeugd en onderwijsadvies. 1801 adviseert scholen over leren, onderwijzen en het organiseren van het onderwijs.

Wij ondersteunen onderwijsprofessionals en zijn er ook voor kinderen en jongeren (en hun ouders) die een steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Samen zorgen we voor de best mogelijke ondersteuning van kinderen en jongeren, meer werkplezier en maximale onderwijsimpact!

4

Impact op Leren

Deelnemers aan het 1801-congres 'De kracht van formatief evalueren' konden aansluiten bij diverse workshops. Bijvoorbeeld over vijf effectief bewezen leerstrategieën met maximale impact, die je in de klas kunt oefenen. Of waar je moet beginnen als je binnen jouw school of team een formatieve cultuur wilt creëren.

10

REPORTAGE

Karel Eykman School

Het team van de Karel Eykman School startte een half jaar geleden met Impact op Leren: een combinatie van teamscholing, teamleren en werken met een impactteam. "De zelfstandigheid van leerlingen is enorm toegenomen."

INTERVIEW

Robert Jan Simons

Op de ideale school van Prof. Dr. P. Robert-Jan Simons staat het leren centraal. "Een faciliterende leraar, daar leer je niks van. Een activerende leraar, die heeft impact!"

15

ACADEMIE

Word school-leider 3.0

16

VERDER IN DIT NUMMER:

- 7 Column
- 14 Kind en jeugd
- 16 Onderwijsheid
- 17 Wat vind jij?
- 18 De werkdag van
- 19 Nieuws

VOORWOORD

Over een docente Frans

im·pact (de; m)

1 uitwerking, invloed, effect

Een goede, inspirerende leraar blijft je je hele leven bij. Zoals in mijn geval mevrouw Van Breukelen, docente Frans op het Bonaventura College in Leiden. Haar invloed op ons middelbare scholieren was groot en het effect was dat wij extra ons best deden. Haar voorliefde voor de Franse taal en letterkunde leidde ertoe dat velen van ons, zoals ik, Frans als eindexamenvak kozen (in een tijd waarin profielkeuze een nog volstrekt onbekend verschijnsel was).

Leraren, docenten, teamleiders, coördinatoren, schoolleiders, directeuren, bestuurders: elke dag zijn jullie bezig om het leren en ontwikkelen van kinderen en jongeren mogelijk te maken. Om talenten aan te boren. En om maximale impact te hebben op kinderen en jongeren, die ze hun leven lang bijblijft en de keuzes beïnvloedt die zij gaan maken.

maxi·maal (bijvoeglijk naamwoord, bijwoord)

1 grootst mogelijk; het maximum bereikend

Maximale impact hebben, betekent dat elke ontmoeting een waardevolle en rijke ervaring oplevert. Net als alle professionals in het onderwijs willen ook wij het verschil maken met onze mensen en diensten. Wij, dat is 1801 jeugd & onderwijsadvies. Een nieuwe naam, maar al sinds 1974 (gestart als onderwijsbegeleidingsdienst) actief in het onderwijs. 1801 is begin van dit jaar ontstaan uit de fusie van Marant en OnderwijsAdvies.

In deze eerste editie van 1801 Magazine gaat het over het creëren van maximale impact. Vanuit verschillende perspectieven nemen we je mee hoe je dat kunt doen. En leer je 1801 gaandeweg wat beter kennen. Nieuwsgierig geworden? Ik wens je heel veel leesplezier!

Ronald van Rooden
algemeen directeur-
bestuurder

Wij zijn **1801!**

1801 jeugd & onderwijsadvies is een nieuwe naam, maar we zijn als sinds 1974 actief in het onderwijs. Hier lees je hoe het allemaal is begonnen. Kijk voor meer informatie over wat we doen op onze website 1801.nl.

De Schoolpsychologische Dienst wordt opgericht. Dit is een onderdeel van de Schoolartsendienst van de GGD en vooral gericht op **toetsen en leerlingonderzoek**.

Jaren '60

Begin jaren '70

1970-1974

De voorlopers van **OnderwijsAdvies** en **Marant**, die nu samen 1801 vormen, zien het levenslicht onder de namen OBD Arnhem, Schoolbegeleidingsdienst Midden Holland en Rijnland (SBD MHR), en Schooladvies- en Begeleidingsdienst Zuid-West Kennemerland. In de jaren daarna zullen er veel regionale begeleidingsdiensten bijkomen, die later fuseren.

1987

Als gevolg van het beleid van **minister Van Kemenade** wordt landelijk onderwijsvernieuwing en ondersteuning opgezet. De eerste onderwijsadviesbureaus worden opgericht. Deze heten dan nog vaak schooladviesdienst of onderwijsbegeleidingsdienst.

De eerste lichting vrouwelijke schoolleiders zwaait af na het volgen van onze cursus **Vrouw en Management**. Maar liefst 5000 vrouwen hadden zich aangemeld; er was slechts plek voor 1500. Het beroep schoolleider is niet langer voorbehouden aan mannen!

Begin 1990

We introduceren het **onderwijsassessment** in Nederland, naar Amerikaans voorbeeld. Met het assessment zijn we in staat het ontwikkelingspotentieel van onderwijsprofessionals te meten.

Midden jaren '90

We trainen schoolleiders over **de hele wereld**: in Rusland, Polen, Hongarije, maar ook op Aruba.

Achttien nul – wat?

Is 1801 niet een beetje een aparte naam? Ja, die vergeet je niet snel. Maar er zit ook een gedachte achter. In het jaar 1801 werd de eerste Schoolwet van Nederland ontworpen. **Minister van Nationale Opvoeding J.H. van der Palm** legde daarmee het fundament voor het onderwijs zoals wij dat vandaag de dag kennen. Klassikaal onderwijs onder toezicht van 'schoolopzieners' (inspecteurs) werd de landelijke norm voor iedereen die het schoolgeld kon betalen. Daarmee was onderwijs niet langer voorbehouden aan de rijkste, welgestelde kinderen die in kleine groepjes les kregen van een privé-onderwijzer, maar werd onderwijs toegankelijk voor iedereen. Dat vinden wij nu nog steeds belangrijk.

We verbreden onze dienstverlening naar vraagstukken op het gebied van **organisatie-ontwikkeling en HR**.

Zo kunnen we de individuele ontwikkeling van medewerkers, onderwijsontwikkeling en organisatie-ontwikkeling hand in hand laten gaan.

2000

2010

2016

2019

2022

We lanceren **Letterlicht**, een online behandelprogramma voor kinderen met ernstige, enkelvoudige dyslexie. Inmiddels werken veel aanbieders van dyslexiezorg met Letterlicht, waaronder de leden van Onderwijszorg Nederland (ONL), Cedin en MB Kinder- en Jeugdpsychologie. Daarmee is Letterlicht het

grootste behandelprogramma voor kinderen met dyslexie in Nederland.

We organiseren de eerste **kinderpromotie** van Nederland. Naast een wetenschappelijk proefschrift over de effecten van behandelingen binnen de vergoede dyslexiezorg publiceren we ook een kinderversie van het proefschrift: Een kroon voor een kanjer. Dit boek wordt 'verdedigd' ten overstaan van 350 kinderen en volwassenen.

OnderwijsAdvies en Marant fuseren tot **1801 jeugd en onderwijsadvies**.

1801
JEUGD & ONDERWIJSADVIES

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) wordt verplicht voor peuters met risico op onderwijsachterstanden. 1801 wordt gecertificeerd trainer van de **erkende VVE-programma's** en draagt daarmee bij aan de professionalisering van heel veel pedagogisch medewerkers.

Goed lesgeven en leren met **formatief evalueren**

Shirley Clarke is één van de topexperts op het gebied van formatief evalueren. Haar missie is om kinderen en jongeren in staat te stellen om zelfverzekerde leerlingen te worden die weten hoe ze moeten leren. "Formatief evalueren heeft een positief effect op het leren, de toetsresultaten, het zelfvertrouwen van kinderen, kansengelijkheid én inclusiviteit. Redenen genoeg voor scholen en leraren om er vandaag nog mee te beginnen."

Wat is formatief evalueren en wat levert het op?

"Formatief evalueren is een conceptueel raamwerk dat bestaat uit vijf elementen, die samen zorgen voor goed lesgeven en leren. Het is toepasbaar in alle leeftijdsgroepen, onderwijssectoren en vakken. Dat maakt het zo krachtig! Formatief evalueren heeft een positieve invloed op het leren en de toetsresultaten. Bovendien zijn leerlingen én leraren gelukkiger en minder gestrest."

Wat zijn de laatste inzichten en ontwikkelingen?

"Er gebeurt veel en kleine veranderingen zijn soms een enorme gamechanger. Zoals toen Carol Dweck aangaf dat haar growth mindset theorie verkeerd werd geïnterpreteerd. Dat je om succes te bereiken niet alleen je best moet doen, maar dat het gaat om de combinatie oefenen, inzet, tijd en input. Leraren hingen in de klas een poster op met deze woorden. Leerlingen konden ernaar kijken en zelf bedenken wat ze nodig hadden als ze vastliepen: meer oefenen of meer input? Het gevolg was dat leerlingen niet langer om hulp vroegen, maar eigenaar werden van hun eigen leerproces."

Hoe maak je formatief evalueren tot een succes?

"De hele school moet erin geloven en overtuigd zijn van de kracht van formatief evalueren. Dat begint bij schoolleiders. Zij moeten formatief evalueren adopteren

in hun visie en borgen binnen de organisatie. Ook alle leraren moeten erachter staan. Het duurt twee jaar om formatief evalueren te implementeren. Dat vraagt om commitment, ook in de uitvoering: het mag niet vrijblijvend zijn."

Hoe creëer je een leercultuur binnen de school?

"Je hebt een growth mindset nodig, zodat kinderen weten hoe hun brein werkt en dat intelligentie iets is wat je kunt ontwikkelen. Leerlingen durven uitdagingen aan te gaan en zijn niet bang voor tegenslagen of om fouten te maken. Het is verder belangrijk dat er een leertaal is in de school."

Moet je summatief toetsen vervangen door formatief toetsen?

"Nee, je hebt beide vormen nodig. Formatief toetsen maakt het leren mogelijk, terwijl je met summatief toetsen meet waar de leerling zich bevindt in het leerproces. Het is overigens wel belangrijk dat je leerlingen nooit een cijfer geeft als ze nog aan het leren zijn, want dan stopt het leerproces. De leerling denkt dan dat het goed genoeg is of: 'Laat maar, ik leer het nooit!'"

Waar kun je als leraar mee beginnen?

"Het allerbelangrijkste is dat je de zelfeffectiviteit van leerlingen vergroot. Zet leerlingen met verschillende capaciteiten bij elkaar en stop met het geven van externe beloningen, zoals stickers. Het leren is de beloning en vergelijken kan demoraliserend werken. Geef taak-

gerelateerde feedback in plaats van ego-gerelateerde feedback. Laat leerlingen elkaar feedback geven en creëer een leeromgeving waarin je fouten mag maken. Zorg ook dat je elke les helder voor ogen hebt wat je wilt dat leerlingen leren en welke kennis en vaardigheden hiervoor nodig zijn."

Welke feedback is het meest waardevol?

"Je alle vormen van feedback nodig: van de leraar aan leerling, van de leerling aan de leraar en leerlingen die elkaar feedback geven. De feedback van de leerling aan de leraar is heel belangrijk. Daardoor weet je wat de leerling op dit moment weet en denkt, en wat je als leraar moet doen."

Hoe draagt formatief evalueren bij aan kansengelijkheid en inclusiviteit?

"De verwachtingen van de leraar werken als een self-fulfilling prophecy. Om geen 'valse barrières' op te werpen, is het belangrijk om te werken met heterogene groepen. Voor ieder kind gelden dezelfde leerintenties en succescriteria. Je differentieert met de activiteiten, maar nóóit met het leerdoel. Verder is het goed om leerlingen willekeurig aan elkaar te koppelen en ze vaak van gesprekspartner te laten wisselen. Hoogvliegers en laagvliegers kunnen elkaar dingen leren."

Heb je nog meer voorbeelden?

"Er staan veel voorbeelden in mijn boeken en op mijn site. Maar ik zeg niet graag 'je moet dit of dat' en je bent eigenlijk nooit klaar. Formatief evalueren gaat over goed leren. Het is een manier van werken, een way of life, die op een gegeven moment zo logisch is, dat je zelf vormen verzint en onderzoekt wat er op jouw school en in jouw klas werkt."

Hoe weet je wanneer je geslaagd bent?

"Je hebt een succesvolle formatieve of feedbackcultuur gecreëerd als het leerproces leidend is. Je zult dan zien dat de toetsresultaten binnen de hele school omhoog gaan. Je doet het goed als je een willekeurig leslokaal kunt binnenlopen en de leerlingen jou kunnen vertellen wat de leerintentie van de les is. Als zij de succescriteria kennen, weten hoe ze die kunnen bereiken en wat ze moeten doen als ze vastlopen. Je weet dat het werkt door met de kinderen te praten." ♦

Het volledige interview met Shirley Clarke lees je op onze site!

Lees de tips op pagina 8.

OVER SHIRLEY CLARKE

Shirley Clarke is een van de topexperts op het gebied van formatief evalueren. Ze begon haar carrière als lerares in het basisonderwijs en werkte daarna onder meer voor de Inner London Education Authority en als lector/onderzoeker aan het Institute of Education aan de Universiteit van London. Tegenwoordig is Shirley onderzoeker, trainer, adviseur en auteur. Ze begeleidt leerteams op scholen in Engeland, Amerika én Nederland, en moedigt leraren aan om kinderen eigenaar te maken van hun leerproces en te experimenteren met ideeën en praktische vormen van formatief evalueren.

TIPS

Formatief evalueren

- Stel leerintentie en succescriteria vast: wat wil ik dat mijn leerlingen (vandaag, dit semester en schooljaar) leren en welke kennis en vaardigheden hebben ze hiervoor nodig?
- Loop rond in de klas en luister naar de feedback die je leerlingen jou geven.
- Wat weten ze nu? Hebben ze eerdere lessen onthouden? Kun je door of moet je je lesplan aanpassen?
- Laat leerlingen zien hoe succes eruit ziet met geanonimiseerde voorbeelden uit het verleden.
- Koppel leerlingen lukraak aan elkaar – laat ze hun naam op een ijsstokje zetten en gooi die in een bak of grabbelton – en laat ze vaak van gesprekspartner wisselen.
- Geef taakgerichte feedback in plaats van ego gerelateerde feedback: 'Dat heb je goed gedaan' in plaats van 'Wat ben je toch slim'.
- Gooi je stickers uit het raam! Externe beloningen werken niet, het leren is de beloning.
- Laat leerlingen zich niet vergelijken met elkaar, alleen met zichzelf.
- Oefen, herhaal en stel vragen. Dat helpt leerlingen om kennis op te slaan in het langetermijngeheugen.
- Omarm fouten en tegenslagen: 'Wat een mooie fout, laten we hier samen van leren'.
- Vraag jezelf voortdurend af: 'Waarom doen we dit? Wat heeft de meeste impact?'

Sanne Kokkeler

Onderwijsadviseur

"Met formatief handelen maak je zichtbaar wat er in de hoofden van leerlingen gebeurt. Je voert een continu gesprek, zowel gesproken als geschreven, en werkt zo toe naar een antwoord op een vraag of opdracht. Samen met alle leerlingen maak je elke stap in het proces bespreekbaar, met alle gedachten en ideeën die daarbij opkomen. Iedere leerling krijgt de kans om, op het voor hem of haar juiste moment, het goede antwoord te geven. Zo creëer je als leraar samen met de klas een klimaat waarin fouten en verschillen mogen bestaan en waar geleerd mag worden."

Regina Reiniers

Onderwijsadviseur

"Het mooie van formatief handelen is dat je verschillende didactische elementen integraal met elkaar verbindt: werken vanuit leerdoelen en snappen hoe 'goed werk' eruitziet, activerende werkvormen en een veilig leerklimaat. Door de regelmatige feedback voor de leerling én de leraar krijgen beiden grip op het leerproces en kunnen zij tussentijds bijsturen: een voorwaarde voor eigenaarschap. De grootste meerwaarde is dat de focus nu echt op het leren ligt en niet op de prestatie of 'Ik heb het af, juf!'"

Hanneke van der Geest

Onderwijsadviseur en accountmanager

"Formatief evalueren staat voor mij voor een cultuur van voortdurend leren, gericht zijn op groei en ruimte voor fouten en uitdagingen. Het gaat om afstemmen, aansluiten, vragen stellen en reflecteren. Feedback neemt hierbij een centrale plaats in. Feedback aan de leerlingen en (vooral) feedback van de leerling naar de leraar: waar staan mijn leerlingen? Wat weten ze al? Hoe bouw ik daarop voort? Formatief handelen draagt zo bij aan een leercultuur waarin iedereen een volgende stap kan maken en de motivatie aangewakkerd wordt."

Met de juiste leerstrategieën meer effect op leren

Leren is een complexe competentie. Hoe kunnen we kennis, vaardigheden en inzicht bij onszelf en onze leerlingen versterken? En hoe zorgen we ervoor dat informatie beklijft? In de workshop 'Leerstrategieën' op het congres 'De kracht van formatief evalueren' benadrukten 1801-onderwijsadviseurs Hanneke van der Geest en Greetje van Dijk het belang van het aanleren van cognitieve leerstrategieën.

"Waar denk je aan bij het woord 'leerstrategieën'?", vraagt Hanneke aan de groep. "De manier waarop je iets aanpakt", zegt een cursist. "De zelfredzaamheid van de leerling vergroten" en "De volgorde bepalen van wat je doet: waar begin je?", roepen anderen.

Voorwaarden om te kunnen leren

Om te bepalen welke leerstrategieën je inzet, is het belangrijk dat je weet hoe een leerling leert en welke rol de leerstrategieën daarbij spelen. Onderwijswetenschapper John Hattie toonde met een grootschalig onderzoek aan dat het leren van een leerling draait om:

- De leerhouding; het geloof in eigen kunnen, wilskracht
- Weten wát je leert, waar je staat en waar je naartoe wilt
- Omgaan met feedback; feedback kunnen geven en ontvangen
- Leerstrategieën; weten hoe je kunt leren en welke keuzes je daarin kunt maken

Leren nadenken over leren

Goed lerende leerlingen denken na over wat ze leren, waarom ze leren en hoe ze leren. Dit kan dankzij **metacognitieve vaardigheden**. De metacognitie ontwikkelt zich met de leeftijd. Door als leraar metacognitieve vaardigheden aan te reiken, stimuleer je dat leerlingen hun eigen leerproces beter kunnen sturen. Je kunt leerlingen bijvoorbeeld voor, tijdens of na het leerproces laten:

- Nadenken over vragen als: Wat wil ik bereiken? Heb ik zoiets eerder gedaan? Welke strategieën heb ik tot mijn beschikking? (vooraf)

Adviseurs Greetje van Dijk (links vooraan) en Hanneke van der Geest (rechts vooraan) vertellen over de leerkuil.

- Reflecteren: hoe ga ik om met tegenslag zonder het doel uit het oog te verliezen? (tijdens)
- Terugblikken: wat werkte goed en wat kan de volgende keer beter? (na)
- Veel scholen gebruiken de zogenaamde 'Leerkuil' van James Nottingham om dit te visualiseren.

Effectieve leerstrategieën

Naast metacognitieve vaardigheden spelen ook **cognitieve leerstrategieën** een belangrijke rol bij leerproces van leerlingen. Deze stellen de leerling in staat om informatie te onthouden en nieuwe informatie bij bestaande kennis in het geheugen te integreren. De leraar heeft een belangrijke rol bij het stimuleren van eigenaarschap. Leerlingen worden stap voor stap zelfstandiger door ze keuzes te bieden, leerstrategieën te demonstreren en feedback te geven. Dit zijn vijf effectief bewezen leerstrategieën met maximale impact, die je in de klas kunt oefenen:

- Jigsaw-methode, een effectieve methode bij samenwerkend leren
- Retrieval practice (braindump)
- Concrete voorbeelden
- Dual coding
- Elaboration (vragen stellen)

Wil je meer weten over deze leerstrategieën en hoe je ze toepast? Je leest het op onze site!

Leidinggeven aan formatieve cultuur: **waar begin je?**

Als je binnen jouw school of team een formatieve cultuur wilt creëren, hoe pak je dat dan aan? Trainers Ilse Marks, Renske Hoogendoorn en Helene Labout gingen samen met tientallen onderwijsprofessionals met die vraag aan de slag tijdens een speciale workshop op het 1801-congres.

Een formatieve cultuur = een lerende cultuur

In een school waar een formatieve cultuur heerst, is niet de leraar verantwoordelijk voor het leren, maar nemen ook leerlingen verantwoordelijkheid voor hun eigen leren én dat van hun medeleerlingen. Wanneer leerlingen zelf verantwoordelijk zijn, zijn ze ook gemotiveerder.

Een ander belangrijk aspect van een formatieve cultuur zijn de toetsmomenten. Juist de informele, cijferloze toetsmomenten (zoals een gesprekje of feedback van een medeleerling) zijn van groot belang. Hiermee kunnen, indien nodig, de instructie en leerstrategie worden aangepast. In een formatieve cultuur is ál het leren van belang. Voor de ene leerling ziet vooruitgang er immers heel anders uit dan voor een andere leerling.

Maar hoe creëer je nu zo'n cultuur op jouw school of binnen jouw team? Waar begin je?

1. Gezamenlijke visie

Zorg dat je een gezamenlijke visie op leren en begeleiden hebt. Wat vinden jullie belangrijk? Waar willen jullie vanaf? Hoe ziet de ideale situatie eruit? Wat is ervoor nodig om daar te komen? Zorg dat de wensen te vertalen zijn naar de praktijk en spreek heldere (verbeter) doelen af.

2. Leerstructuur

Leren doe je niet alleen, ook niet als school(bestuur) of team. Zorg ervoor dat de organisatiestructuur en de werkwijze het 'samen leren en ontwikkelen' ondersteunt. Maak gebruik van gedeeld leiderschap: verdeel taken en verantwoordelijkheden. Zorg ervoor dat je ook leermomenten inplant, zoals lesbezoeken, gezamenlijke lesvoorbereidingen en feedbackmomenten.

3. Systemen

Het is belangrijk dat er een transparant leerlingvolg-systeem is, dat inzicht geeft in de voortgang en opbrengsten. Daarnaast is het belangrijk dat het kwaliteitssysteem de cyclische planning en implementatie ondersteunt.

4. Leercultuur

Iedereen is verschillend en heeft andere kwaliteiten. Erken die ongelijkheid en maak daar gebruik van! Zorg dat het oké is om fouten te maken; daar leer je immers van. Je kunt daar positief mee omgaan, zoals met een 'faalbokaal' voor de beste fout. Vergeet daarnaast niet om ook de successen te vieren en te delen!

Als er in jouw school een formatieve cultuur heerst, kan iedereen – van leerling, leraar en ondersteunend personeel tot de leidinggevendenden – antwoord geven op de volgende vragen:

- Waar werken we naar toe?
- Waar staan we nu?
- Wat is onze volgende stap?
- En wat betekent dat voor mijn eigen leren?

Wil je meer weten over het creëren van een formatieve cultuur binnen jouw school? Neem dan contact op met Ilse Marks via i.marks@1801.nl.

COLUMN

Anne Jan van den Dool is manager VO bij 1801 met een groot hart voor het onderwijs. Hij maakt zich dagelijks sterk om iedere leerling optimaal te laten leren. Daarvoor werkt hij met leraren, teams, directeuren en bestuurders aan de randvoorwaarden voor goed onderwijs.

Het nieuwe cursusjaar is begonnen en waarschijnlijk moet je moeite doen om je de vakantie weer voor de geest te halen. Want als je heel eerlijk bent, dan heb je in de vakantie niet alles gedaan wat je je had voorgenomen. Niet alle dagen heb je de rust ervaren waar je zo naar uitkeek en niet alle plaatsen die je bezocht, waren zo betoverend als je je had voorgesteld. Ik probeer je natuurlijk geen depressie aan te praten, en alles bij elkaar kijk je er vast tevreden op terug. Maar sommige onderdelen waren in je verwachting mooier. Toch?

Volgens Schopenhauer is dat een, wellicht wat deprimerende, wetmatigheid. Deze Duitse filosoof stelt dat wij gedurende onze weg naar het doel een zo grote voorstelling maken van het einddoel, dat het uiteindelijk altijd tegenvalt. De vertraging op Schiphol, de file onderweg, de stank van het stilstaande water, de prikkende muggen: in onze voorstelling was dat er allemaal niet. Ook aan het begin van dit cursusjaar heb je weer mooie plannen.

Misschien ga je met de hele school innoveren, je werk anders invullen of ben je net in een andere functie begonnen. Je hebt beelden bij hoe het uiteindelijk zal zijn en hoe jij je daarbij zult voelen. Ondanks de door Schopenhauer gegarandeerde teleurstelling begin je met frisse

Geluk leidt niet tot beter presteren

moed. Volgens de Griekse filosoof Aristoteles doen we dat, omdat ieder mens streeft naar geluk. Die nieuwe functie of werkwijze zal eraan bijdragen dat jij je gelukkiger gaat voelen. Deze als-dan redenering zorgt ervoor dat we steeds opnieuw innoveren en ontwikkelen, ondanks de door Schopenhauer voorspelde teleurstelling. Iedere prestatie op weg naar ons voorgenomen doel draagt namelijk direct bij aan ons geluksgevoel. Doordat ons

lichaam dopamine aanmaakt, is dat geluksgevoel onderweg zelfs sterker dan wanneer we het doel eenmaal hebben bereikt. Diezelfde dopamine maakt ook dat presteren verslavend kan zijn. Goed presteren leidt dus tot instant-geluk. Kortdurend weliswaar, maar elke volgende prestatie levert een nieuwe dopamine-boost op. Strikt genomen zijn het dus niet 'de gelukkige leerlingen die beter presteren', maar de 'beter presterende leerlingen die gelukkig zijn'. Daarmee sturen we onze leerlingen op weg naar de onvermijdelijke teleurstelling. Ik zou willen dat we dit jaar met onze leerlingen uit die deprimerende ratrace stappen en in een blijvend vakantiegevoel. Door samen op zoek te gaan naar geluksbrengers die niet gekoppeld zijn aan presteren. Doe je mee? ♦

'Impact op leren' in het mbo

1801 voert al geruime tijd op diverse roc's in het land het programma Impact op Leren uit. De aanleiding hiervoor is vaak een herziene visie op het beroepsonderwijs rondom beroepsmodules, thema's of opdrachten, wijzigingen in kwalificatiedossiers of teruglopende rendementen. De basis van *Impact op leren* is de startdag. Daarop wordt duidelijk wat het gezamenlijke teambeeld is bij de visie van het roc en wat ervoor nodig is om deze visie uit te voeren in het onderwijsteam, voor zowel de docenten als de studenten. Vervolgens wordt een nulmeting gehouden onder studenten.

Modules

Op basis van de uitkomsten van de nulmeting kiest het onderwijsteam met welke modules zij (wanneer) aan de slag wil. Met *Inzicht in de leerlijn* kan de volledige leerlijn

in kaart worden gebracht, inclusief de leerdoelen en de succescriteria. Studenten weten en begrijpen exact wat zij leren en met welk doel, op welk moment en binnen welke context. Andere roc's kiezen voor *De juiste leerhouding en/of Effectief feedback geven en formatief handelen*. Deze modules helpen onderwijsteams om de visie van hun roc concreet te maken en bieden de juiste handvatten.

Maatwerk

Met *Impact op Leren* krijgen roc's maximale impact op het onderwijs. 1801 zorgt met *evidence based* theorieën en interactieve praktijksessies voor de optimale leeromgeving voor het onderwijsteam, de docent en de student. Hierbij gaan we uit van maatwerk en doen we wat er nodig is op jouw roc.

"De impact van het leren is belangrijker dan het leren zelf"

Zelfstandige, gemotiveerde leerlingen die goed weten wat ze willen leren en hoe ze dat kunnen aanpakken: dat is de droom van iedere leraar. Toch bepaalt de leraar nog vaak hoe een leerling moet leren en hoe succes eruitziet. De Karel Eykman School in Amstelveen besloot als team dat dit niet langer bij hun visie op goed onderwijs aansloot. Na een stevig gesprek over missie en visie gingen ze een half jaar geleden met **Impact op leren** aan de slag. Wat heeft het ze opgeleverd?

V.l.n.r. Laetitia Asser, Joke Feenstra, Irma van Harten, Lucia van Turenout en Sunita Konings.

We spreken Sunita Konings (adjunct-directeur bovenbouw en leraar van groep 7), Lucia van Turenout (schoolopleider, coach en deeltijd leraar van groep 3) en Joke Feenstra (leraar van groep 6). "Het afgelopen schooljaar is er bij ons op school veel gebeurd", zegt Joke. "De vorige directeur ging weg en er kwamen veel nieuwe leraren bij. Omdat we zo'n nieuw team vormden, en omdat er wat verbeterpunten vanuit de inspectie waren, zijn we een verandertraject gestart. We wilden ontdekken wat onze gezamenlijke

missie is en wat we belangrijk vinden. Ook wilden we ontdekken hoe we meer uit onze leerlingen kunnen halen én hoe we de dialoog gaande kunnen houden in het team. We besloten 1801 te vragen om ons hierbij te helpen."

Impactteam

Samen met adviseurs Hanneke van der Geest en Niek Peereboom ging het team van de Karel Eykman School aan de slag met *Impact op Leren*: een combinatie van teamscholing, teamleren en werken met een

impactteam. Joke, Lucia en Sunita zijn onderdeel van het impactteam. Sunita: "Je zou het impactteam als team binnen het team kunnen zien. Onze rol is om draagvlak te creëren, de voortgang te monitoren en ervoor zorgen dat de dingen die we afspreken, ook echt in gang worden gezet. We waren ook betrokken bij de nulmeting (waar staan we nu?) en mochten meedenken over welke leermodules voor ons team nuttig zijn." Joke voegt toe: "Dat vonden we heel fijn: we konden zelf bepalen welke leermodule prioriteit heeft en

waar we als eerste mee aan de slag wilden. Voor ons team was dat de module Leerhouding."

Nulmeting

Lucia: "De nulmeting bij deze module bestond uit vragen als 'Wat doe je als je iets moeilijk vindt?' en 'Wanneer ben je bij ons op school een goede leerling?' Uit de antwoorden bleek dat de leerlingen erg leraargericht waren. Als ze hulp nodig hadden, vroegen ze dat alleen aan de leraar. En een goede leerling was in hun ogen een leerling die stil was en zijn vinger opstak." Joke: "Terwijl we hadden gehoopt dat ze antwoorden zouden geven als 'Als ik weet wat ik moet kunnen' of 'Als ik zelfstandig kan werken.'" De school had ook van de inspectie meegekregen dat ze meer uit de leerlingen konden halen als ze deze zelf op onderzoek zouden laten uitgaan. Het team ging in de klas aan de slag met het vergroten van eigenaarschap, motivatie en betrokkenheid van leerlingen.

Leerkuil

Een belangrijk onderdeel was de bewustwording bij leerlingen. Joke: "We hebben de Leerkuil uitgebreid behandeld in de klas. Daarmee visualiseer je het leren: het laat zien welke gedachten een leerling kan hebben op het moment dat hij iets nieuws probeert te leren. We hebben

besproken wat je kunt doen als je iets moeilijk vindt. We stimuleren de leerlingen de 4 b's te gebruiken: eerst de **bron** raadplegen, dan hun **brein**, vervolgens de **buur** en als laatste de **'baas'** (leraar). Het is mooi dat leerlingen zelf leren herkennen hoe hun leerproces eruit ziet. Soms roept er één: Oh, ik zit nu in de leerkuil! De zelfstandigheid van leerlingen is enorm toegenomen."

Teamleren

Het gaat bij *Impact op Leren* niet alleen over het leren van leerlingen en studenten, maar juist ook over het leren van leraren en docenten én over het leren van teams.

Joke: "In onze school heerste een hiërarchische, strikte cultuur. Dat is nu wel anders: wie het weet mag het zeggen, in plaats van 'de baas mag het zeggen'. Dat is fijn, maar het is ook even wennen. Je mag veel meer een beroep doen op je eigen kennis en kunnen. Nu wordt er schoolbreed gesproken over wat een goede leraar is, en wat een goede les. Ook leraren hebben een leerkuil. Ik was in het begin van mijn carrière geneigd om alles voor mijn leerlingen op te lossen. Maar dat is helemaal niet nodig: leerlingen kunnen juist ontzettend veel zelf; veel meer dan ik in eerste instantie dacht. Ook heb ik geleerd dat je moet opletten hoe je je feedback formuleert. Zo kun je

kinderen helpen om op een positieve manier in de leerkuil te stappen om er met vertrouwen in zichzelf beter uit te komen."

Train de trainers

Het impactteam is de aanjager, maar de veranderingen en verbeteringen worden schoolbreed gedragen en ingevoerd. Lucia: "Tuurlijk, de een pakt het makkelijker op dan de ander, maar het team is gelukkig heel welwillend. Het scheelt hen ook dat wij veel voorwerk doen en met 1801 schakelen. We hoeven niet met z'n allen het wiel uit te vinden. Het fijne van deze methode is het 'train de trainers-principe': wij kunnen de leraren begeleiden die niet in het impactteam zitten. Zo geven we samen ons onderwijs vorm en leren we samen van de fouten die we maken. En we zijn het er allemaal over eens dat de impact van het leren belangrijker is dan het leren zelf." Sunita: "Het samen bouwen zorgt er ook voor dat het team gemotiveerd is. Het is echt heel leuk om samen ergens voor te gaan!" En de stip op de horizon? "We willen dat onze leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor zichzelf en hun omgeving. Als we die visie terugzien in de praktijk, zijn we tevreden. We willen samen leren onszelf te zijn; dat geldt voor iedereen binnen onze school!" ♦

OVER 'IMPACT OP LEREN'

Met *Impact op Leren* kun je als onderwijsinstelling (zowel in het po, vo als mbo) écht het verschil maken in het leren en de ontwikkeling van leerlingen en studenten. Meten en weten wat je impact is en waarom je welke strategieën op welk moment hierin toepast, maar ook verandering doorvoeren en stappen durven zetten in onderwijsverbetering. *Impact op Leren* bestaat uit een combinatie van teamscholing, teamleren en werken met een impactteam. In het programma richten we ons op:

- Eigenaarschap, motivatie en betrokkenheid van leerlingen
- Vergroten van de impact op leren en hogere leeropbrengsten
- Bevorderen van een professionele leercultuur binnen het team
- Groei en ontwikkeling in leren en impact

Impact op Leren sluit aan bij de visie en ontwikkeling van elke onderwijsinstelling. De startdag vormt de basis, daarna volgen de modules. Je kiest als team zelf met welke modules je aan de slag wilt en in welke volgorde.

Om de implementatie van *Impact op Leren* goed te laten verlopen, werken we met een impactteam. Een impactteam bestaat uit de leidinggevende(n) van het team en een aantal (kern)leraren. De rol van het impactteam is om samen met het schoolteam een nulmeting en analyse uit te voeren en op basis daarvan het scholingstraject verder in te vullen. Verder speelt het impactteam een belangrijke rol in de begeleiding van het teamleren. Het impactteam wordt daarin begeleid door onze trainers.

Femke* (11) zat tot juli 2022 in groep 8 van De Achtsprong in De Lier. Aan het begin van het schooljaar zat Femke niet lekker in haar vel. Een aantal jaar geleden werd bij Femke dyslexie vastgesteld en volgde ze dyslexiebehandelingen bij 1801-behandelaar Roxanne de Koning. Die bleek Femke opnieuw te kunnen helpen.

In groep 8 zat Femke bij meester Charlie. Haar frustratie over haar dyslexie – dat ze daardoor anders is dan de rest en de angst voor het onbekende na groep 8 – belemmerden Femke prettig te werken en plezier te hebben in het leren.

Meester Charlie wilde graag helpen. "Het liefst zie ik een leerling met een lach op het gezicht, maar dat zat er even niet in. Er moest iets gebeuren." Dat vond Femkes moeder ook: "Femke was vaak verdrietig dat ze moest werken met een laptop en Kurzweil, want dat kostte extra tijd. Ze baalde van de dyslexie.

We wilden dat Femke haar dyslexie zou gaan accepteren én daarbij hulp van anderen durft te vragen. Toen we hoorden dat 1801 jeugd & onderwijsadvies ook basis GGZ aanbiedt en Femke opnieuw bij haar eerdere

behandelaar terecht kon, vielen alle puzzelstukjes op zijn plek. Femke ging altijd graag naar Roxanne."

Goede klik

Dat kan Femke beamen: "Roxanne en ik hebben een goede klik. We lijken op elkaar en dat is fijn. We kunnen goed praten over allerlei dingen en we hebben veel getekend. Elke sessie kon ik aangeven hoe het met mij gaat, zowel op school als thuis. En aan het eind van het gesprek gaf ik aan hoe ik vond dat het was gegaan en waar we het de volgende keer over zouden hebben. Maar ook of we de belangrijke dingen besproken hadden

en of de sessie fijn was geweest of juist niet." Roxanne: "Ja, het is belangrijk om over dingen te praten, maar soms is dat moeilijk. Tekenen kan dan helpen om gedachten te ordenen en over gevoelens te praten. We hebben bijvoorbeeld een oplossingsgerichte strip gemaakt en getekend hoe het zou zijn als Femke vrienden zou zijn met Kurzweil. Femke heeft ook getekend wat er allemaal omgaat in haar hoofd. Ik heb Femke nu acht

keer gezien en zie duidelijk verbetering. Zelf geeft ze ook aan dat er veel ten goede is veranderd." Femke knikt: "Ik vind mijzelf veel vrolijker, ben bijna bevriend met Kurzweil en geef mijn zelfvertrouwen een 8,5!" ♦

Wat als een leerling even niet lekker in zijn vel zit?

VERGOEDE JEUGDZORG (BASIS GGZ)

Kinderen (zoals Femke) die in hun ontwikkeling op school en/of thuis vastlopen, kunnen wij individuele hulp bieden zodat de leerling zich prettiger gaat voelen en het leren weer beter gaat. 1801 biedt begeleiding bij een verscheidenheid aan klachten, zoals:

- Zelfbeeld
- Onzekerheid
- (Faal)angst

- Aandacht- en concentratieproblemen
- Problemen in de sociale omgang
- Hoogbegaafdheid en sociaal-emotionele problemen

Daarnaast bieden we ook andere vormen van leerlingondersteuning. Denk aan onderzoek en behandeling of advies op het gebied van dyslexie/

Kijk voor meer informatie op 1801.nl bij Kind & Jeugd.

dyscalculie, leerproblemen, sociaal functioneren, leermotivatie, hoogbegaafdheid, spraakontwikkeling, meertaligheid, school- of beroepskeuze en hulp aan chronisch zieke leerlingen.

*Femke is niet de echte naam van dit meisje. Het verhaal is precies zoals ze het ons heeft verteld, maar ze wilde liever niet herkenbaar in het artikel genoemd worden.

Prof. Dr. P. Robert-Jan Simons is al heel zijn leven bezig met het thema 'leren'. Eerst richtte hij zich op het leren van middelbare scholieren, daarna op het leren op de werkplek bij bedrijven en scholen. In de pauze van het 1801-congres 'De kracht van formatief evalueren', waar hij optrad als spreker, droomt hij hardop over zijn ideale school. "Een faciliterende leraar, daar leer je niks van. Een activerende leraar, die heeft impact!"

**DE IDEALE SCHOOL VAN
ROBERT-JAN SIMONS:**

"Minder onderwijzen, meer leren"

Robert-Jan schept er plezier in om leraren en schoolleiders in de war te brengen of tegen het zere been te schoppen, als dat moet. Alles om ze te laten begrijpen hoe 'leren leren' werkt en hen te inspireren zichzelf te verbeteren. "Er zijn veel goede ontwikkelingen in het onderwijs", zegt Robert-Jan. "Maar ik zie ook veel mensen met een fixed mindset en leraren die zich laten afremmen en beperken door het systeem."

zelfstandig én samenwerkend leren, ondersteunt projecten, biedt context en verbreedt je horizon."

Feedback op het proces

Op de ideale school van Robert-Jan staat het leren centraal.

"Leraren formuleren duidelijke leerintenties en succescriteria en praten hierover met de leerlingen.

Formatieve toetsvormen zijn gevarieerd – portfolio, project, presentatie, werkstuk, essay, een zelf gemaakte toets – en er wordt vooral feedback gegeven op het proces. Er is een wederzijdse dialoog tussen leerling en leraar, waarbij de feedback van de leerling aan de leraar het belangrijkste is."

Driejarige brede brugklas

Hoe ziet jouw ideale school eruit en wat is ervoor nodig om deze te realiseren? "Ik zou direct de zeven schooltypes in het voortgezet onderwijs en de Cito-toetsen afschaffen", zegt Robert-Jan. "Op mijn ideale school zitten leerlingen tot hun vijftiende bij elkaar in een driejarige, brede brugklas. Zo kunnen ze zich in hun eigen tempo ontwikkelen. Kinderen worden nu te vroeg ingedeeld in een schooltype, wat leidt tot ongelijke kansen."

Durf de methode los te laten

"Het is leraren te makkelijk gemaakt", stelt Robert-Jan. "Ze zijn daardoor bang geworden om af te wijken van de methode, om de controle kwijt te raken. Het alternatief is moeilijk, maar strip methoden tot de basis. Sluit aan bij wat er gebeurt in de wereld en in het leven van kinderen en verbind dat met je vak. Ga als leraar Engels bijvoorbeeld aan de gang met het winnende Songfestival-liedje. Zo maak je lesgeven leuker en persoonlijker en pak je de regie terug over het onderwijs."

Motiverende leeromgeving

"Om leerlingen te laten leren is het belangrijk dat ze begrijpen waaróm ze iets moeten leren", zegt Robert-Jan. "Dit leg je het beste uit door jouw passie voor het vak te laten zien en leerlingen te vertellen waarom jij iets leuk en belangrijk vindt. De dialoog is tussen leraar en leerling is essentieel! In de praktijk gaan veel docenten de waaromvraag uit de weg, omdat ze het antwoord niet weten."

Didactisch coaching

In de ideale school is tot slot ruimte voor coaching. "Het is belangrijk dat leraren leren hoe ze feedback kunnen geven en dat ze vaker op hun handen moeten zitten. Leraren zijn gaandeweg steeds harder gaan werken en leerlingen steeds minder. Terwijl, je moet het onderwijs zo organiseren dat de leerling harder moet werken dan de leraar. 'Dat kunnen mijn leerlingen niet', hoor ik vaak. Waarop ik dan zeg: 'Toen ze kleuter waren, konden ze het nog. Zijn ze het verleerd?' Alleen wanneer je leerlingen de kans geeft, kunnen zij je aangenaam verrassen." ♦

Vakintegratie en technologie

Vakintegratie is ook belangrijk, net als werken vanuit concrete toepassingscontexten. "Spinoza20first in Amsterdam werkt vakoverstijgend en met contextrijke projecten om het onderwijs meer te laten lijken op de wereld buiten het schoolgebouw. Zo zou ik het ook doen", zegt Robert-Jan. "Daarnaast zou ik veel gebruikmaken van technologie. Dat geeft ruimte voor

ONDERWIJSHEID

Rob Polman (65), eigenaar van Eetwinkel Polly: "Met onze cafetaria, bezorgservice en catering is het bedrijf van mij en mijn zoon Jesper al veertig jaar een begrip in Bemmelen en omstreken. In 2018 werden we uitgeroepen tot het beste cafetaria van Nederland. Daarvoor zijn we verschillende keren het beste kleine cafetaria van Nederland en de beste van Gelderland geweest. Daar zijn we natuurlijk trots op, maar daar hebben we dan ook keihard voor gewerkt. Horeca is topsport!"

OPDAT JE VAN
ELKAAR KUNT LEREN,
DEELT IEMAND UIT
EEN ANDERE SECTOR
ZIJN OF HAAR
BESTE ADVIES.

'Zeg vriendelijk goeiedag met een horecalach'

Om het niveau hoog te houden, moet je altijd vooruit kijken en blijven innoveren. We hebben 25 medewerkers; een goede mix van jong en oud. Jongeren werken gemiddeld een jaar of vijf bij ons voordat ze gaan studeren of reizen. We leiden ze zelf met hart en ziel op en leren ze alles: van snijden en het bedienen van de kassa tot schoonmaken. Hygiëne en netheid zijn heel belangrijk, net als plezier, klantvriendelijkheid en gastvrijheid. Ik hamer erop dat onze medewerkers klanten altijd netjes en met een zonnige lach begroeten. Dan duurt het wachten minder lang. In het onderwijs is het voor leerlingen en collega's ook fijn als je met een goed humeur de school of klas binnenkomt. Doe je werk met een lach en maak er samen iets leuks van!"

ACADEMY

Word een **schoolleider 3.0!**

Opleiding tot Schoolleider Vakbekwaam met de persoonlijkste schoolleidersopleiding van Nederland 1801 jeugd & onderwijsadvies gelooft in authentieke schoolleiders die zichzelf kennen en laten kennen, ofwel schoolleiders met een herkenbare, geloofwaardige identiteit. Wij noemen zo'n authentieke schoolleider een schoolleider 3.0. Wij zijn ervan overtuigd dat een schoolleider 3.0 ervoor zorgt dat ook zijn of haar school een herkenbare en onderscheidende identiteit heeft, die je op een congruente manier in alle facetten van de organisatie terugvindt.

SCHULT ER EEN SCHOOLLEIDER IN JOU?

Je wilt graag invloed uitoefenen op de kwaliteit en de inrichting van het onderwijs. Daar wil je graag verantwoordelijkheid voor nemen. In dat geval is een baan als schoolleider een aantrekkelijk perspectief. Op basis van onze visie en ervaring hebben wij een opleiding ontwikkeld om schoolleider 3.0 te worden. Naast de opleidingsdagen, literatuur en interviews, steken

we vooral in op leren in de praktijk. Meer dan tweederde van de opleidingsuren breng je door op een leerwerkplekschool, waar je het onderwijs vanuit de praktijk leert kennen. Deze ervaringen breng je in tijdens de interactieve opleidingsdagen, zodat jouw ontwikkeling tot schoolleider 3.0 maximaal gestalte krijgt.

Meer weten?
Op onze website kun je meer lezen over de opleiding Schoolleider van Betekenis.

Je kunt ook direct contact opnemen met Jan Klein:
j.klein@marant.nl
of 06 44 19 33 54.

Welk heilig
huisje mag
wat jou
betreft om,
en waarom?

Bij 1801 gaan we voor beter onderwijs met maximale impact. We maken ingewikkelde problemen inzichtelijk en bedenken passende, soms vernieuwende oplossingen. Dat kan natuurlijk alleen als je weet wat er speelt. Daarom leggen we jou in 1801 Magazine een stelling voor. Dit keer: Het onderwijs kent veel heilige huisjes.

"Dat je vanzelf beter wordt in je werk naarmate je het langer doet. Dat is helaas niet waar. Met deze uitspraak win ik vast niet de populariteitsprijs, maar het is wel een fundament waarom je moet blijven scholen, uitproberen, reflecteren en af en toe een uitglijder moet maken. Je wordt niet vanzelf een expert. Onderwijskundige Eduardo Briceño legt in zijn TED-talk uit hoe je wél beter kunt worden in wat je doet." ♦ **Regina Reiniers, adviseur bij 1801**

"Bouw de verzulling af, waardoor er minder kleine scholen zijn. Dat is kostenbesparend en een heel goed middel tegen het lerarentekort." ♦ **Ineke van Sijl, eigenaar Slimonderwijs en bestuurslid Education Warehouse**

"Dat sluit aardig aan op mijn betoog." ♦ **Jeroen Goes, directeur-bestuurder stichting KBA Nw West in Amsterdam** (Jeroen stond op 10 augustus 2022 in de Volkskrant met een interview, getiteld "Kleine scholen kunnen beter sluiten of fuseren, maar dat ligt heel gevoelig" – red.)

"Leerplicht versus leerrecht; verschillen durven maken

in aantal onderwijsuren, vakanties & co." ♦ **Erik Adema, schoolleider van obs De Rietpluim in Nuenen**

"Misschien moeten we af van het idee dat alle kinderen evenveel uur naar school moeten. Onderwijs en kinderopvang zouden veel meer geïntegreerd kunnen worden (één ministerie graag). Stop met 12-jarigen in zoveel verschillende hokjes stoppen, stap af van 'het gemiddelde' als doel en maatstaf, en geef ruimte aan thuisonderwijs." ♦ **Rienkje van der Eijnden, draagt bij aan de ontwikkeling van mensen en organisaties in het onderwijs**

"Door een te sterke focus op het plan van inzet en taakbeleid zijn de nog in te vullen uren belangrijker geworden dan iemands kwaliteiten. Docenten gaan

'op jacht' naar uren om het eigen plan van inzet te vullen om te voorkomen dat ze klussen krijgen die ze niet willen doen. De onderwijsleider kan hierdoor niet altijd de juiste persoon op de juiste klus zetten. De oplossing is een compleet andere visie op het organiseren van het onderwijs en de inzet van middelen en mensen." ♦ **Suzan Buurkes, adviseur bij 1801**

"Dat kinderen eerst de huidige lesstof moeten beheersen voordat ze verder mogen leren. Dit stagneert en frustreert zelfvertrouwen, autonomie en ontwikkeling. Op tijd compenseren dus!" ♦ **Gretha Sierink psychodiagnostisch werkende, jeugdprofessional en remedial teacher bij Metis onderzoek & begeleiding bij leren**

Meer reacties op deze stelling lees je op onze website.

Cynthia van den Berg

Verkeersleerkracht

Wist je dat 1801 ook verkeerslessen geeft?

"Dat is hard nodig", stelt Cynthia, verkeersleerkracht in de regio Zuid-Holland. "Kinderen fietsen minder dan vroeger, ze worden vaak met de auto of bakfiets naar school gebracht. Als ze naar de middelbare school gaan, moeten ze ineens zelf naar school, sport of een vriendje fietsen. Om ze dan niet voor de leeuwen te gooien, moet je jonge kinderen én hun ouders bewust maken en opvoeden met verkeer. Zoals je pas leert autorijden nádat je je rijbewijs hebt gehaald, is het verkeersexamen in groep 7 ook pas het begin."

TIP

Zelf oefenen? Bouw het rustig op en laat je kind voor je fietsen, zodat het zelf moet nadenken.

06:15 Ik heb de leukste baan van iedereen! Als verkeersleerkracht ben je lekker buiten en fladder je van school naar school. Om 7.15 uur stap ik in de auto. Op school ga ik eerst op zoek naar de verkeerstas. Omdat de materialen niet elke week worden gebruikt, ligt de tas soms op de gekste plekken.

08:30 Op het schoolplein zet ik drie parcours uit met rode, gele en blauwe bollen. Met stoepkrijt teken ik aanwijzingen op de grond, zoals een oog voor 'achterom kijken' en een arm voor 'hand uitsteken'. Als de kinderen en hun ouders op school komen, kunnen ze niet wachten om te beginnen!

10:30 Met een kop koffie in mijn hand laat ik zien waar de leraar zelf op kan letten. Kijk, die leerling heeft zachte banden. En de donkere maanden komen eraan, dus zorg dat alle leerlingen goede verlichting op hun fiets hebben.

12:15 Tijd voor de wijkles. In kleine groepjes fietsen de kinderen onder begeleiding van een hulpouder en mijzelf door de wijk, waarbij ze het zojuist geleerde in de praktijk kunnen brengen. Bij een verkeersbord, kruising of rotonde krijgen ze extra uitleg.

15:30 Morgen ben ik weer op een andere school in een andere plaats. Ik rijd alvast de route die de kinderen dan moeten fietsen: is er niets gewijzigd sinds de laatste keer? Ik verheug me nu al op de enthousiaste koppies.

COLOFON

1801 Magazine is een uitgave van 1801 jeugd & onderwijsadvies. Deze uitgave wordt ter informatie en inspiratie verstuurd aan klanten en relaties.

Cursusbureau

cursusbureau@1801.nl
079 329 56 00

Redactie

Afdeling marketing
& communicatie
Veronique van der Waal,
Schrijfveer

Fotografie

Jack Tillmanns, Foto Focus

Ontwerp & drukwerk

Len Blonk, vadding.studio

Oplage

9.000 exemplaren

1801 jeugd & onderwijsadvies

Nieuwe Aamsestraat 84a
6662 NK Elst

Van Beeckstraat 62
2722 BC Zoetermeer

Siriusdreef 5-11
2132 WT Hoofddorp

©2022 1801 jeugd & onderwijsadvies

Volg ons op

NIEUWS

Posters over formatief evalueren

Als je aan de slag wilt met formatief evalueren, wat betekent dat dan voor je leercultuur? Hoe zorg je dat de juiste, effectieve gesprekken worden gevoerd tussen leerlingen? Wat zijn goede leerdoelen?

Wanneer leren leerlingen het meest? En wat is de rol van feedback daarbij?

Goed nieuws! Voor de antwoorden op deze vragen hoeft je geen dikke boeken door te worstelen. Je ziet ze op zes posters, die een visuele samenvatting zijn van de keynote en workshop van formatief evalueren-expert Shirley Clarke, gegeven op het congres 'De kracht van formatief evalueren' op 11 mei in Utrecht. Downloaden kan door de QR-code te scannen.

NIEUWS

Nieuwe website 1801 live

Wil je meer weten over 1801 jeugd & onderwijsadvies? Bekijk dan onze spiksplinternieuwe website: 1801.nl. Je ziet hier niet alleen welke mooie dingen we samen met jou of jouw school kunnen doen, maar ook wie er onderdeel uitmaken van #Team1801.

STRIP

Door: Jelko Arts

